

Til Utdannings- og Forskningsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 OSLO

Stabekk, 02.januar 2006

Høringsuttalelse vedrørende forslag til endringer i opplæringsloven - Opplæring i helseinstitusjoner og barneverninstitusjoner.

1. Generelt

Organisasjonen for Private Barneverntiltak (OPB) er en interesseorganisasjon med ca 50 medlemmer på landsbasis. Vi representerer derved en stor del av de barneverntiltakene dette berører.

OPB stiller seg svært positiv til departementets initiativ til endringer i opplæringsloven for å gjøre usikkerhet knyttet til opplæringsansvar i helseinstitusjoner og barneverninstitusjoner mindre og innføre mer likhet i opplæringsansvaret i de ulike institusjonstyper.

OPB vil fremheve betydningen av at alle barn og unge i institusjon får den opplæringen de trenger uavhengig av finansieringsordning og ansvarsforhold.

Gjeldende praksis i dag er verken hensiktsmessig for brukere eller institusjoner. Dette gjelder både de skoletilbud knyttet direkte til institusjonen og de som har barn i det ordinære skoletilbudet i vertskommunen/fylket.

De skolene som er tilknyttet institusjoner, og som har viktig kunnskap om elever med spesielle behov, må få en garanti for skolens eksistens.

I tillegg vil vi påpeke at Barne- og familiedepartementet (BFD) ønsker flere familiebaserte tiltak og satsingen her antar vi vil øke. Disse tiltakene vil derfor berøre stadig flere barn og ungdommer. Disse kommer utenom de barn og unge som oppholder seg i institusjon. OPB er glade for at det foregår utredningsarbeid rundt denne gruppen, men hadde ønsket at dette arbeidet ble koordinert med endringene i opplæringsloven.

Slik OPB ser det, er det ingen enkle løsninger og et enkelt forslag vi kan støtte oss til. Da det fins mange ulike institusjonsformer, er det vanskelig å se at en løsning vil være best for alle. Vi vil påpeke noen momenter som taler for de ulike forslagene og nevne noen forutsetninger som må være på plass for at ordningene skal kunne fungere som intendert.

OPB ønsker også å fremme et forslag nr. 7 for institusjoner som ikke har egen skole (og familiebaserte tiltak).

2. Alternativ 1

Ikke aktuelt for OPBs medlemmer.

3. Alternativ 2 - Opplæringsansvaret i barneverninstitusjonene flyttes til fylkeskommunen der institusjonen ligger.

OPB slutter seg til argumentene som taler for dette forslaget.

En klageinstans vil også være viktig ved uenighet.

Det er ønskelig at hjemmekommunen også har et ansvar for å følge opp barnet da gjennomsnittlig oppholdstid i barneverninstitusjon er i underkant av ett år, og det i mange tilfeller er ønskelig med tilbakeføring til hjemmekommunen etter endt institusjonsopphold. Det vil derfor være viktig at hjemmekommunen ivaretar en kontinuitetsfunksjon.

Vårt ankepunkt er at OPB mener fordelingen av barneverninstitusjoner er ujevnt fordelt i landet (slik UFD også påpeker var tilfellet 01.januar 2004), og at enkelte fylkeskommuner vil få problemer med å gi barn og unge et fullgodt skoletilbud innenfor dagens økonomiske rammer. OPB ser det derfor som en forutsetning for dette alternativet at det gjøres en vurdering av antatte utgifter for de ulike fylkeskommuner og at økonomiske midler vil bli fordelt basert i henhold til utgifter. Dette for å sikre at alle barn og unge i institusjon får et individuelt og godt tilpasset skoletilbud.

Vi ser at departementet har bedt fylkeskommunene gi en oversikt over utgifter til opplæring i institusjon og institusjonsplasser her fordeler seg tilnærmet likt med innbyggertallet. Vi ser også at tilbakemeldingene fra fylkeskommunene trengs å kvalitetssikres. OPB stiller seg noe undrende til disse resultatene. I følge vår oversikt over barneverninstitusjoner fordeler disse seg svært ulikt utover landet. Når staten i løpet av året kommer til å ha 5 nye institusjoner for ungdom med atferdsvansker i 5 ulike fylker, og en skoleplass her, i følge våre opplysninger, er beregnet til å koste kr. 750.000,-, er vi tilbøyelige til å mene at utgiftene for den enkelte fylkeskommune vil slå tildels svært ulikt ut.

4. Alternativ 3 -

Ikke aktuelt for OPBs medlemmer.

5. Alternativ 4 - Opplæringsansvaret i barneverninstitusjonene flyttes til staten.

OPB ser fordelene med at en instans har det et helhetlig ansvar for både opplæring og behandling. Samtidig kan vi ikke se at staten innehar den nødvendige kompetanse innen opplæring til å ivareta det faglige ansvaret og at det dertil er riktig å beholde dette ansvaret i kommunesektoren. Dette betyr at OPB ikke ser dette alternativet som det som bør foretrekkes.

6. Alternativ 5

Ikke aktuelt for OPBs medlemmer.

7. Alternativ 6 - Kommunalt ansvar for grunnskoleopplæringen og fylkeskommunalt ansvar for videregående opplæring i alle helseinstitusjoner og barneverninstitusjoner.

Dette alternativet er en forbedring av dagens regelverk da kommunen, som kan antas å kjenne barnet best, fortsetter å ha ansvar for den unge også ved midlertidig plassering i institusjon. Da lengden på institusjonsopphold ser ut til å være synkende, er dette nok et argument for å beholde ansvaret hos bostedskommunen/fylkeskommunen.

For noen private barneverninstitusjoner fungerer refusjonsordningen fra hjemfylket godt, andre påpeker vanskeligheter med dette som gjør at barnet/ungdommen må vente med å få tilfredsstillende og lovbestemt undervisning. Dette er selvsagt uheldig og det tyngste argumentet mot denne ordningen. I tillegg vil vi påpeke at også private barneverninstitusjoner, i likhet med private helseinstitusjoner, opplever det som tungvint og arbeidskrevende å forholde seg til mange fylkeskommuner for å få refusjon og for annet administrativt arbeid. Det blir ikke lettere om man i tillegg til fylkeskommunene også får flere kommuner å forholde seg til.

Vi er usikre på om administrasjonen av denne ordningen blir såpass tungvint at barnet i dette blir skadelidende og dermed vil stå i fare for å ikke få det ønskede undervisningstilbudet til rett tid.

8. Alternativ 7 - For institusjoner uten egen skole (og barn i fosterhjem).

OPB drister seg til å komme med et nytt forslag. Dette går ut på at kommunen/fylkeskommunen der barnet/ungdommen oppholder seg har ansvaret for det faglige og juridiske undervisningsopplegget. Det er mange av disse barna som blir boende lenge i tiltaket og her er det muligens det lokale skoleapparat som ser barnet/ungdommen og som kan iverksette riktige tiltak ut fra både personlige og materielle ressurser. Disse kan lettest lage et passende undervisningsopplegg.

Det økonomiske ansvaret ser vi her kan ligge til staten, eventuelt med en fast egenandel for kommunen/fylkeskommunen. Det er relativt vanlig at plasseringer går fra institusjon til fosterhjem eller omvendt. Ved ulike økonomiske oppgjørsformer for ulike plasseringer kan dette få store økonomiske følger særlig for mindre kommuner.

I dette tilfellet må institusjonen/tiltaket og skolen forhandle om opplegget med staten da det er staten som skal betale regningen.

OPB mener at antall barn og unge som trenger ekstra ressurser i undervisningen er ujevnt fordelt i landets kommuner og fylkeskommuner, derfor bør staten ha ansvar for å betale en vesentlig del av regningen. Dette vil sikre likest mulig tilbud til de barn og unge som av ulike grunner trenger særskilte undervisningsopplegg.

OPB bidrar gjerne med ytterligere utdyping av ovenstående punkter i et møte med departementet.

Marianne Wahlstrøm
Generalsekretær